

ОДИН ІЗ БЕЗСМЕРТНИХ

Серед тих, хто своїми діяннями прославив світову сільськогосподарську науку, ми з гордістю називаємо ім'я Володимира Львовича Симиренка – представника славетної династії Симиренків. За своє коротке життя, продовжуючи справу знаменитих садоводів минулого, багатогранною та самовідданою працею від заложив основи подальшого розвитку вітчизняного плідництва.

Майбутній видний український помолог і селекціонер плодово-ягідних культур, один із перших агроекологів і розробників дослідницької методології сучасного садівництва народився 29 грудня 1891 року в с. Мліїв Городищенської волості Черкаського повіту Київської губернії (нині Черкаська область). Він був третьою дитиною в сім'ї. Його батьки, Лев Платонович та Альдона познайомилися в Сибіру, де перебували на засланні за участь у революційній діяльності. Навесні 1887 р. вони повернулися на Україну, в родинний Платонів хутір. Там Лев Платонович, орендувавши землю, заклад помологічний розсадник з колекцією садових рослин. У 1912 році вона налічувала майже 3 тис. сортів плодових і декоративних культур.

З 1904 по 1910 рр. Володимир вчився у приватній гімназії Готліба Валькера (згодом 7-ма Київська гімназія).

У 1915 році він закінчив сільськогосподарський факультет Київського політехнічного інституту.

1920 р., після розгрому білопольсько-пілсудчицької інтервенції проти України та Білорусії, в Києві був утворений Всеукраїнський сільськогосподарський науковий комітет, в якому Володимиру Львовичу було доручено очолити секцію садівництва та городництва.

Після Жовтневої революції 1917 року плодорозсадник його батька, на той час уже всесвітньо відомого помолога, був націоналізований та переданий до Черкаського Укрземвідділу.

В січні 1920 р. Лев Платонович Симиренко, автор багатьох праць із плідництва, в тому числі тритомної «Помології», був убитий у власному будинку за досі нез'ясованих обставин.

Його справу продовжив Володимир Львович. Завдяки зусиллям молодого вченого, рішенням Колегії Наркомзему УРСР 25 листопада 1920 р. на базі розсадника було створено Мліївську садово-городню дослідну станцію, котру й очолив В.Л.Симиренко.

У 1923 році плодорозсадник Симиренків було реорганізовано у Центральний державний плодорозсадник України. Протягом наступних років його площа збільшилася від 10 до 650 десятин. Було побудовано господарські приміщення, двоповерховий корпус з лабораторіями та кабінетами, школу, технікум, підібрано кваліфіковані кадри. На базі станції працювала утворена у тому ж році Всеукраїнська помологічна комісія при Наркомземі УРСР, головою якої тривалий час був Володимир Львович. Вперше у світовій практиці вона розробила проект «Помологічна книга України». Було проведено сортовипробування плодових культур на 29 районних сортових дільницях і визначено районні сортименти. Адміністративну роботу учений вдало поєднував з науковою

Відомо, що ключовим питанням у плідництві, як і в інших підгалузях сільського господарства, є сорт. На цьому наголошував і В.Л.Симиренко: «Помилка в доборі сортів, що її одного разу зробили, закладаючи сад, назнаменує безприбутковість». Саме тому він дуже уважно підходив до районування сортів і висловлював жаль, що таку важливу роботу виконували

спорадично: «Виробку асортиментів проводили скоками, коли-не-коли до цієї праці вертались, робили невелику й несистематичну роботу й знову на довгий час її залишали».

У зв'язку з підвищенням інтересу до промислового садівництва вчений приділяв велику увагу встановленню промислових асортиментів. Для цього на його пропозицію в 1923 і 1924 роках було створено помологічні комісії при губземвідділах і головну таку комісію при Народному комісаріаті земельних справ УРСР і під їх керівництвом підготовлено губернські асортименти, які залишалися чинними до 1928 р.

Всього до проектів породно-сортового районування було включено 945 сортів плодкових культур. Але вони не в повній мірі відповідали вимогам промислового плідництва. Тому помологічні комісії після доопрацювання сортименту надіслали проекти районування в округах на всеукраїнську нараду з садівництва, що відбулася в 1928 році на Мліївській дослідній станції. В ній взяли участь багато відомих учених не тільки України, але й усього тодішнього Радянського Союзу. Узагальнюючи матеріали окружних помологічних комісій, В.Л.Симиренко заявив у доповіді: «Прибутковість садових насаджень підвищується паралельно зменшенню кількості сортів, що їх культивують, та збільшенню торговельних мас продукції», і рекомендував значно скоротити число вирощуваних сортів плодкових культур.

За підсумками гострої дискусії нарада прийняла тоді до районування на Україні 136 сортів, у тому числі 47 – яблуні, деталізувавши сортимент у 14 округах.

Володимир Львович одним з перших висловив думку про необхідність прогнозування попиту на плодову продукцію. Він вивчав сорти, що користувалися попитом у різні періоди, і помітив, що промислові асортименти не могли перебувати в непорушних і незмінних формах. Сорти еволюціонували під впливом нових економічних потреб і наукових досягнень у сортознавстві.

Необхідність наукового забезпечення дальшого розвитку садівництва обумовила створення великого дослідницького центру з цієї галузі. І 14 липня 1930 р. Президія ВАСГНІЛ під головуванням академіка М.І.Вавилова з ініціативи та за поданням професора В.Л.Симиренка прийняла рішення про заснування на Україні, у садівничому центрі колишнього СРСР, в околиці м.Києва Китаєво, Всесоюзного інституту плідництва і ягідних культур.

Вибір для цього саме нашої держави був не випадковим. Адже вирощування плодкових насаджень було традиційним для цієї землі з давніх давен, навіть з часів так званої трипільської культури.

У листопаді 1930 року нову установу було перейменовано у Всесоюзний дослідний інститут плодового і ягідного господарства (нинішня назва – Інститут садівництва НААН України).

Президія ВАСГНІЛ затвердила положення про інститут, згідно з яким він був оголошений науково-дослідною установою, що входила до системи академії з союзним масштабом діяльності. Було визначено наукову мережу інституту – 17 зональних дослідних станцій у найбільш сприятливих для розвитку плідництва природно-економічних зонах Радянського Союзу.

В 1931 р. в м. Козлові (тепер Мічурінськ, Росія) було створено Інститут північного плодово-ягідного господарства. Пізніше він був оголошений всесоюзним, а завданням інституту в Києві стало науково-методичне обслуговування південного плодово-ягідного регіону.

Ініціатор створення професор В.Л.Симиренко став і одним з перших керівників нового дослідного центру на Україні і вніс величезний вклад в його успішну діяльність. Він розширяв масштаби досліджень і поглиблював їх зміст.

Водночас В.Л.Симиренко викладав основи плідівництва в інститутах Полтави, Умані, Києва, читав лекції в Одеській школі садівництва, на різноманітних курсах підвищення кваліфікації тощо. Він був професором Київського політехнічного, Уманського та Полтавського сільськогосподарських інститутів.

Поряд з грандіозною дослідницькою та викладацькою роботою, Володимир Львович чимало уваги приділяв узагальненню результатів досліджень. Він є автором багатьох наукових і науково-популярних праць, монографій з садівництва, серед яких найвизначнішими є «Плодовий розсадник», «Плодові асортименти України», «Часткове сортознавство плодових рослин», підручників, видань для фахівців середньої та нижчої ланок виробництва, численних статей, перекладу «Підручника садівництва» Греля.

Учений заснував журнал «Вісник садівництва, виноградарства та городництва», який виходив у 1925-1930 рр. (з 1930 року – «Садівництво та городництво»).

Володимир Львович активно співробітничав з ученими інших дослідницьких плідівничих установ не тільки України, а й усього колишнього СЗСЗ і, зокрема, з відомим російським радянським садоводом І.В.Мічуріним. Широко практикувався обмін досвідом, матеріалами досліджень, а неминучі розбіжності по багатьох теоретичних питаннях вирішувалися, як-то кажуть, у діловій обстановці.

Та, на жаль, прославленого вченого не обминули трагічні події 30-х років минулого сторіччя. Окремі морально низькі «діячі від науки», що зуміли використати негативні сторони попереднього десятиріччя (НЕП), щоб встановити вигідні для себе зв'язки у вищих ешелонах влади і особливо, в (як їх тепер називають) силових структурах, стали зводити особисті рахунки зі своїми науково-теоретичними опонентами.

Знайшлися такі «добрі друзі» і у В.Л.Симиренка, до того ж, як це не прикро, і в українських наукових колах. Його, як і багатьох інших учених, державних і громадських діячів, необгрунтовано звинуватили у «шкідницькій антирадянській діяльності», оголосили «ворогом народу», двічі засуджували до смертної кари і стратили влітку 1938 року (точна дата загибелі не відома). Місцем поховання вважається урочище «Солянка» в міській зоні Курська (останні роки життя вчений, перебуваючи під наглядом, працював у Обоянському плодорозсаднику Курської області).

В.Л.Симиренка було посмертно реабілітовано у грудні 1957 р., під час так званої «хрущовської відлиги».

Світла пам'ять про Володимира Львовича Симиренка, видатного вченого, громадського діяча, педагога, патріота, вічно житиме в пам'яті мільйонів людей і перш за все трудівників саду, який він так любив і якому віддавав енергію і душу.